

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

***СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ДИФЕРЕНЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»***

Спеціальність:	С4 Психологія
Освітній рівень:	перший (бакалаврський) рівень
Освітня програма:	Психологія

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Диференціальна психологія
Код(и) і назва(и) спеціальності(спеціальностей)	С4 "Психологія"
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	7 кредитів/210 годин Лекції: 40 годин Семінарські/практичні/лабораторні заняття: 64 години Самостійна робота: 106
Термін вивчення	5,6
Мова викладання	Українська
Вид підсумкового контролю	Іспит
Сторінка дисципліни на сайті	

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

Науковий ступінь	
Вчене звання	
Посада	
Дисципліни, які викладає НПП	
Напрями наукових досліджень	
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	
Контактна інформація викладача:	
Е-mail:	
Контактний тел.	
Телефон кафедри	
Портфоліо викладача на сайті кафедри/Інституту/Академії	

Анотація курсу: Дисципліна "Диференціальна психологія" є невід'ємною частиною навчальної програми бакалаврату, що відображає сучасні наукові уявлення про джерела індивідуальних, типологічних та групових відмінностей між людьми, які проявляються у специфіці організації нервової системи, психічних процесів, когнітивних стилях, здібності, інтелект, рисах особистості та свідомості.

Предметом навчальної дисципліни "Диференціальна психологія" є вивчення індивідуальних, типологічних та групових відмінностей між людьми, а також природи, джерел і наслідків цих відмінностей, закономірностей психічної мінливості. Однією з основних цілей курсу є оволодіння студентами навичками діагностики проявів індивідуальних відмінностей в психіці і поведінці.

Метою курсу є: придбання системних знань про індивідуальних, типологічних та групових відмінностей між індивідами і групами, а також про природу, джерела і наслідки цих відмінностей, закономірності ментальної мінливості; формування у студентів досвіду практичного застосування знань у повсякденному житті і в майбутній професійній діяльності.

Завдання: ознайомити студентів з основними науковими підходами до розуміння сутності психологічних відмінностей у різних вимірах індивідуальності: формально-динамічному, предметно-змістовному і духовно-світоглядному, а також з типологічними та груповими відмінностями; навчити проводити диференційно-психологічний аналіз індивідуальної поведінки

Пререквізити навчальної дисципліни: Курс "Диференціальна психологія" тісно пов'язаний з питаннями інших дисциплін, знання яких необхідно абітурієнтам для вивчення курсу, а саме: "Загальна психологія", "Психодіагностика", "Експериментальна психологія", "Соціальна психологія" та "Вікова психологія"

Програмні компетентності і результати навчання:

Загальні компетенції (ЗК)	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.
Спеціальні компетентності (СК)	СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ. СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. СК12. Здатність до розуміння соціальної обумовленості особистості та життєвого шляху індивіда, а також ролі індивіда в життєдіяльності соціальних організацій, спільнот. СК14. Здатність до розуміння закономірностей взаємодії індивідів, соціальних груп, спільнот.

Пограмні результати навчання	ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань. ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел. ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні з рішення щодо їх розв'язання. ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій. ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника. ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності. ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності. ПР19. Аналізувати соціально-психологічні особливості особистості та складати соціально-психологічний портрет особистості.
-------------------------------------	---

Зміст навчальної дисципліни

Немає.	Назва теми	кількість годин з них:			
		лекції	семінарські заняття	самостійна робота	педагогічних методик/методів оцінки
Змісту модуля 1Диференціальна психологія: основні поняття.					Методи навчання: вербальні (навчальна лекція; бесіда; навчальна дискусія); індуктивний метод; дедуктивний метод; трансляційний метод; аналітичний; синтетичний; практичний; проблемно-орієнтований метод подання; частково-пошуковий; дослідницький; інтерактивні методи
Тема 1.	Розуміння природи людської індивідуальності.	4	2	10	
Тема 2.	Загальні принципи диференційного психологічного аналізу.	4	2	10	
Змістовий модуль 2. Індивідуальна специфіка психічних процесів					
Тема 3.	Індивідуальна специфіка організації відчуттів, сприйняття, уваги, пам'яті, мислення та уявлень.	4	2	10	
Тема 4.	Межі психічної реальності: емоційні та регуляторні процеси, мова та свідомість.	4	2	10	

Тема 5.	Темперамент - психобиологическая основа особистості.	6	2	10	(ситуаційний аналіз; дискусії, діалог, синтез думок; ситуаційне моделювання); моделювання професійної діяльності; інноваційні методи навчання (компетентнісний; проектно-дослідницький); кейс-метод.
Тема 6.	Здібності та інтелект. Інтелект у структурі індивідуальних властивостей.	4	2	10	
Тема 7.	Стиль людини: способи взаємодії зі світом	4	2	10	
Тема 8.	Основні компоненти характеру	4	2	10	
Тема 9.	Особистісні відмінності.	6	2	12	
Змістовий модуль 3. Координати індивідуальності людини. Людина в групі.					Методи оцінювання:
Тема 10	Ієрархічна модель індивідуальності.	4	2	10	усний контроль (усне опитування, оцінка участі в дискусіях, інші інтерактивні методи навчання); письмовий контроль (контрольна, самостійна робота); тестовий контроль; оцінка кейсових завдань.
Тема 11	Вікові відмінності. Час на вивчення особистості	6	3	12	
Тема 12	Статеві відмінності. Статева диференціація	4	3	12	
Тема 13	Гендерні фактори і психологія.	4	2	12	
Тема 14	Соціально-економічний статус особистості	4	2	10	
Модульна тестова робота					
Всього:		62	30	148	
Форма контролю: тест, іспит					

Зміст самостійної роботи здобувача освіти з навчальної дисципліни передбачає підготовку до аудиторних занять шляхом вивчення базової і додаткової літератури, періодичних видань, Інтернет-джерел, виконання практичних завдань (написання рефератів, аналіз проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень до виступу на конференціях, участь в конкурсах наукових робіт, підготовці та публікації наукових статей, тез тощо) протягом семестру; самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни; підготовку доповідей та презентацій за тематикою практичних занять; переклад іноземних текстів установлених обсягів; виконання індивідуальних завдань; підготовку до усіх видів контролю, у тому числі модульних контрольних робіт і підсумкової атестації; підготовку документів, інші види діяльності, що використовуються в Академії, Інституті і кафедрі.

Зміст самостійної роботи здобувача освіти визначається робочою програмою навчальної дисципліни конкретної навчальної дисципліни, методичними рекомендаціями, завданнями та рекомендаціями викладача.

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення. В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, інтерактивна дошка, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементами презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Форми методи контролю.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, умінь використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань тощо. Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- самостійне опрацювання тем.

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти

	Поточна оцінка знань							Модульна тестова робота	Тест	Загальна кількість балів
Теми	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	20	20	100
Робота на семінарському занятті	5	6	6	5	6	6	3			
Самостійна робота	3	3	3	3	3	3	3			

Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Диференціальна психологія» проводиться на останньому занятті модуля у письмовій формі, у вигляді тестування.

Критерії оцінювання модульного тесту з навчальної дисципліни:

При оцінюванні модульного тесту враховуються обсяг і правильність виконання завдань:

- оцінка «відмінно» (А) виставляється за правильне виконання всіх завдань (або більше

90% всіх завдань);

- оцінка «добре» (B) виставляється за виконання 80% всіх завдань;
- оцінка «добре» (C) виставляється за виконання 70% всіх завдань;
- оцінка «задовільно» (D) виставляється за правильне виконання 60% запропонованих завдань;

- оцінка «задовільно» (E) виставляється, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;

- оцінка «незадовільно» (FX) виставляється, якщо виконано менше 50% завдань.

Неявка на модульний тест - 0 балів.

Вищезазначені оцінки перетворюються на рейтингові бали таким чином:

- «А» - 18-20 балів;
- «В» - 16-17 балів;
- «С» - 14-15 балів;
- «D» - 12-13 балів.
- «Е» - 10-11 балів;
- «FX» - менше 10 балів.

Підсумкове оцінювання проводиться у формі іспиту. До іспиту допускається студент, який виконав усі необхідні навчальні завдання, визначені у навчальній програмі.

Підсумкова (семестрове) оцінка за дисципліну, що оцінюється за допомогою іспиту, складається з двох складових: результатів поточного оцінювання та оцінки за іспит.

Максимальна кількість балів за поточне оцінювання становить 60, а за іспит – 40.

Мінімальна кількість балів, необхідна для складання іспиту, становить 25.

Оцінка за поточну оцінку формується як сума балів, отриманих студентом під час семінарських/практичних занять, та будь-яких заохочувальних (бонусних) балів, якщо такі є.

Після оцінювання відповідей студента на іспиті викладач додає бали за іспит до балів, отриманих за поточну оцінку, щоб визначити підсумкову оцінку за курс.

Шкала оцінювання екзаменаційних завдань

Шкала	Загальна кількість балів	Критерії
Відмінно	30–40	Завдання виконано якісно; студент отримав максимальну оцінку за теоретичні знання.
Добре	20–29	Завдання виконано якісно, з достатньо високою часткою правильних відповідей.
Задовільно	10–19	Завдання виконано з середньою кількістю правильних відповідей; студент продемонстрував теоретичні знання з істотними помилками.
незадовільно з можливістю повторного складання	0–9	Завдання не виконано; студент продемонстрував теоретичні знання з істотними помилками.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Також, заохочувальні бали можуть нараховуватися, якщо здобувач освіти, наприклад, виконав і захистив певні види робіт, відвідував всі лекції, семінарські й практичні заняття, має власний рукописний конспект лекцій та опрацьований додатковий навчальний матеріал, немає пропусків занять без поважних причин, відвідував додаткові консультації за участі лектора тощо.

Заохочувальні бали не є нормативними і не входять до таблиці розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти та основної шкали системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для виставлення заохочувальних балів лише за однією найбільш релевантною освітньою компонентою.

Оцінка самостійної роботи

Загальна кількість балів, отриманих студентом за виконання самостійної роботи, є одним із складових академічної успішності з дисципліни. Самостійна робота за кожною темою, відповідно до програми курсу, оцінюється в діапазоні від 0 до 1 бала за допомогою стандартизованих і узагальнених критеріїв оцінювання знань.

Шкала оцінювання виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань) критерії оцінювання.

Максимально можлива оцінка самостійної роботи (індивідуальні завдання)	Рівень виконання			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
1	1	0,75	0,5	0

Форми оцінювання включають: поточне оцінювання практичної роботи; поточне оцінювання засвоєння знань на основі усних відповідей, доповідей, презентацій та інших форм участі під час практичних (семінарських) занять; індивідуальні або групові проекти, що вимагають розвитку практичних навичок і компетентностей (опціональний формат); вирішення ситуаційних завдань; підготовка резюме з самостійно вивчених тем; тестування або письмові іспити; підготовка проектів статей, тез конференцій та інших публікацій; інші форми, що забезпечують всебічне засвоєння навчальної програми та сприяють поступовому розвитку навичок для ефективної самостійної професійної (практичної, наукової та теоретичної) діяльності на високому рівні.

Для оцінювання результатів навчання студента протягом семестру використовується 100-бальна національна та ECTS шкала оцінювання.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ECTS оцінювання

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	

82-89	B	добре	Зараховано
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням

Політика курсу.

Для успішного засвоєння курсу «Диференціальна психологія» здобувач освіти має:

- регулярно відвідувати практичні заняття;
- систематично, системно й активно працювати на практичних заняттях;
- відпрацьовувати пропущені заняття або незадовільні оцінки, отримані на заняттях;
- виконувати у повному обсязі завдання, які вимагає підготувати викладач, належна їх якість;
- виконувати контрольні та інші самостійні роботи;
- дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

Курс «Диференціальна психологія» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Рекомендовані джерела інформації.

Основна:

1. Галян О. В. Практикум з диференціальної психології. Дрогобич, 2020. 45 с.
2. Дегтяренко Т. В., Ковиліна В. Р. Психофізіологія розвитку: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: УАІД "Рада", 2022. 327 с.
3. Карапетрова О. В. Диференціальна психологія: навчально-методичний посібник. Бердянськ: БДПУ, 2019. 216 с.
4. Лебон Р. Психологія людських спільнот: Психологія народів. Психологія мас (Psychology of crowds). Київ: Андронум, 2021. 438 с.
5. Романовська Л. В., Подкоритова Л. О. Диференціальна психологія: Навчальний посібник. Львів: "Новий світ - 2000", 2023. 236 с.

Додаткова:

1. Кузіо О. Основи психологічної практики: Навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 124 с.
2. Максименко С. Д. Загальна психологія. 3-е видання. Київ: Видавництво: В. Д. Сварог. 2020. 272 с.
6. Мельник Ст. В полоні інтерпретацій: Політична антропологія між Сходом і Заходом: монографія; науковий редактор Ф. М.

Кирилюк; редактор В. О. Парфенюк. Вінниця: Нова Книга, 2020. 279 с.

3. Методичні рекомендації щодо самостійної роботи з курсу "Диференціальна психологія" для студентів спеціальності 053 "Психологія" всіх форм навчання / укладач В. Л. Моначин. Тернопіль: Тернопільський національний технічний університет ім. В. Пулужа, 2018. 20 с.

4. Чикур Л. Д. Психологічні особливості формування українського менталітету. Міжнародна науково-практична конференція "Наука, освіта і суспільство в 21 столітті: наукові ідеї та механізми реалізації": матеріали конференції (Кошице, Словаччина, 4 серпня 2023 р.). Кошице, Словаччина: Наукове видавництво ICSSH, 2023. 34-36

Інформаційні ресурси:

1. Національна бібліотека України імені в. І. Вернадського – <https://www.nbuv.gov.ua/>
2. Google Scholar – <https://scholar.google.com/>
3. JSTOR — <https://www.jstor.org/> (частково безкоштовний)
4. ScienceDirect – <https://www.sciencedirect.com/>
5. SpringerLink – <https://link.springer.com/>
6. Портал досліджень – <https://www.researchgate.net/>